

применение народного художественного творчества в профессиональной подготовке будущего учителя изобразительного искусства; подготовка учителей декоративно-прикладного искусства как составляющая подготовка педагогов изобразительного искусства. Автором установлено, что несмотря на проведение исследования различных аспектов подготовки учителей изобразительного искусства в современной Украине, проблема подготовки учителей изобразительного искусства в историческом ракурсе основательно не исследовалась. Что является перспективой дальнейших исследований.

Ключевые слова: учитель, изобразительное искусство, подготовка учителей, высшее учебное заведение, профессиональная подготовка.

Summary. In the paper the various aspects of the future teachers of arts in Ukraine are disclosed. Based on the analysis of scientific and educational literature and dissertations teachers who dealt with the problem of training teachers of fine arts in historical perspective as well as today are singled out.

In the paper it is specified the most important problems which modern scientists affect in their studies, including: formation of creative abilities of future teachers of fine arts; the readiness of the future teachers of artistic disciplines for professional self-development; formation of professional culture of the future teacher of the fine arts; use folk art in professional training of future teachers of fine arts; training teachers of arts and crafts as part of preparation of teachers of art. It is founded by the author that despite the study of various aspects of training teachers of fine arts in modern Ukraine, the problem of training teachers of fine arts in historical perspective is not thoroughly investigated. This is the prospect of further research. The author found that despite the study of various aspects of training teachers of fine arts in modern Ukraine, the problem of training teachers of fine arts in historical perspective not thoroughly investigated. What is the prospect of further research.

Keywords: teacher, arts, teacher training, institution of higher education, professional training.

Стаття надійшла до редакції 10.05.2017

Н. В. Дупак

ПРОЕКТУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У СУЧАСНИЙ ПЕРІОД РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Анотація. У сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки нагальним завданням для системи освіти має стати удосконалення мережі навчальних закладів професійної освіти, створення навчальних закладів нового типу, інтеграція номенклатури професій, створення нових стандартів професійної освіти, розробка нових навчальних планів і програм, що неможливо без інтеграції з міжнародними освітніми

системами статистики і стандартами. Модернізація професійної освіти є світовою тенденцією сучасного розвитку. Освітній стандарт може виступати новим типом проектування освіти, включаючи самопроекування особистістю свого соціального і професійного становлення і розвитку. Здатність до такого стратегічного мислення вимагає суттєвих перетворень у змісті професійної освіти.

Ключові слова: зміст професійної освіти, стандартизація, глобалізація, неперервна освіта

Постановка проблеми. Процес модернізації змісту професійної освіти є світовою тенденцією, викликаною парадигмальними зрушеннями в соціокультурному середовищі. До них належать:

- перехід суспільства з індустріального у постіндустріальний й інформаційний типи;
- трансформація ціннісних орієнтацій у соціокультурному просторі;
- перехід від антропоцентризму до ноосферної організації діяльності світової спільноти;
- глобалізація всіх сфер життєдіяльності;
- випереджувальний характер природних і соціокультурних змін [4, с. 56].

В умовах інформаційної суспільної формації відбувається перехід від адаптаційної до випереджувальної моделі освіти. Вона висуває освітній ідеал особистості, готової не тільки і не стільки встигати за науково-технічним прогресом й адаптуватися до соціокультурних змін, скільки прогнозувати і коректувати їх вплив на подальше духовне збагачення і розвиток людини. Здатність до такого стратегічного мислення вимагає суттєвих перетворень у змісті професійної освіти [1, с. 5].

Необхідність адаптації людини до нових умов мінливого світу потребує перегляду аксіологічних засад вищої професійної освіти у бік забезпечення випускникам позиції усвідомленого ставлення до опанування сферою обраної професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. До практики освітньої стандартизації як нової проектної культури різні країни звертаються з огляду на величезні розходження соціокультурних умов, традицій систем освіти. Ще на початку 80-х рр., ідея освітнього стандарту зароджується в зарубіжній освітній практиці, педагогіці і філософії освіти. В даний час в Україні відомі підходи до стандартизації в освіті таких зарубіжних дослідників, як Батюшко В. І., Галко Т. Е., Грутингс П., Крайтон І., Лис Н. І., Равич Д., Роцинська О. М., Станс У., Ткалеч В., Хіллз Г., Шмідт Г. В., Яниш Б., Байденко В. І. та ін.

Серйозні роботи, присвячені описові західного досвіду стандартизації в освіті, особливостям проектування змісту професійної освіти, належать таким вченим, як Воскресенська Н. М., Галаган А. І., Глазунов А. Т., Казакевич Н. М., Перфілова Г. В., Разумовський В. Г., Цейкович К. Н. та ін.

Серед українських дослідників, які безпосередньо досліджували особливості професійної освіти за рубежом, слід назвати Г. С. Воронку, Т. М. Десятова, А. В. Каплуна, Н. В. Абашкіну, М. П. Лещенко, Н. Г. Ничкало, Л. П. Пуховську, С. М. Романову, Л. В. Сакун, Т. С. Кошманову та ін.

Дослідження проблеми стандартизації професійної освіти надає можливість розв'язати низку практичних проблем у професійній школі, зокрема, добір змісту, форм і методів навчання з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності, результатів наукових досліджень з метою забезпечення якості освіти.

Мета статті. Метою даної статті є аналіз головних чинників у проектуванні змісту професійної освіти, визначення шляхів розв'язання проблеми створення єдності освітнього простору. Відповідно до мети, завданням є аналіз сучасних досліджень з проблеми структурування змісту професійної освіти, визначення основних принципів і підходів до відбору і структурування його змісту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Отже, розглянемо співвідношення залежних і незалежних від сучасності чинників відбору змісту професійної освіти.

Зміст педагогічної освіти має відповідати розробленим в педагогіці критеріям його відбору незалежно від історичної епохи. До таких інваріантних принципів відбору змісту освіти можна віднести:

- цілісність відображення у змісті освіти завдань формування всебічно розвиненої особистості;
- високу наукову і практичну значущість;
- відповідність складності змісту реальним можливостям студентів, а також відповідність обсягу змісту наявному часу;
- врахування міжнародного досвіду побудови змісту освіти;
- відповідність змісту наявній навчально-методичній та матеріальній базі;
- культуровідповідність змісту освіти (культурну сутність системи повинні складати універсальні людські цінності, серед яких безумовною цінністю є людина як носій культури);
- природовідповідність змісту освіти. Освітній процес не повинен суперечити закономірностям людського розвитку і сутності людської природи [4, с. 72].

Варіативний компонент відбору змісту освіти вимагає аналізу сучасної соціокультурної ситуації та виділення факторів його зміни на різних етапах розвитку суспільства.

Аналіз теоретико-методологічної та філософської літератури з проблем відбору змісту педагогічної освіти дозволяє виділити наступні детермінанти, що відображають особливості епохи:

- 1) динаміку уявлень щодо цілей освіти, в якій містяться і відображаються інтереси держави, суспільства і особистості;
- 2) досвід матеріальної і духовної діяльності, вироблений людством, що постійно змінюється [3, с. 89; 4].

Розглянемо особливості визначення мети у професійній освіті на сучасному етапі розвитку суспільства.

При переході від індустріальної до постіндустріальної економічної формації професійна підготовка не обмежується озброєнням суб'єктів професійними знаннями, вміннями і навичками. Інформаційне зростання і високий темп розвитку наук, які випереджають теоретичну і практичну підготовку фахівця, вимагають зміщення цілі професійної освіти від формування функціонерів суспільства в бік розвитку творчих здібностей особистості і створення передумов її самореалізації в культурному просторі [5, с. 101].

Проектування цілей освітньої системи – найважливіше суспільне культурне й освітнє завдання, і тут доречно йдеться не про низку паралельних цілей, але про низку послідовних [2].

На нашу думку, при сучасних темпах соціокультурного розвитку та динаміки технологій період професійного навчання студента є недостатнім для забезпечення готовності до професійної творчості впродовж всієї кар'єри.

Готовність до перетворювальної діяльності вимагає все більшої участі самого фахівця в пошуку нових професійних знань і способів їх обробки, а також його відкритості новим цінностям і вміння своєчасно скоригувати свою концептуальну схему розуміння професійної дійсності. У зв'язку з цим, в центрі уваги педагогічних досліджень з проблем професійної освіти з'являється професіогенез – постійне, впродовж усього періоду трудової діяльності, якісне перетворення фахівцем свого внутрішнього світу, що призводить до принципово нового його способу життєдіяльності – творчої самореалізації в професії.

Іншою важливою детермінантою відбору змісту освіти є накопичений досвід попередніх поколінь, досвід професійної діяльності, вироблений людством. Цей досвід, у свою чергу, визначається:

- по-перше, культурно-історичними традиціями і соціокультурними умовами, в яких здійснюється професійна діяльність;

- по-друге, розвитком сучасної науки, що здійснює синтез знань на основі осмислення глобальних проблем людства;

- по-третє, роботодавцем, що визначає характер маркетингових послуг і правила формування конкурентного середовища їх розвитку, які впливають на стан професійного досвіду, сприяючи його постійному оновленню і збагаченню;

- по-четверте, розвитком педагогічної науки.

Вибір переваг на користь того чи іншого компонента змісту освіти в конкретній країні залежить від сформованих історичних традицій в розумінні сутності професійної освіти.

Там, де акцент робиться на універсальні критерії якості підготовки професійних кадрів, незалежні від часу, переважає такий підхід до відбору змісту, який будується на принципі стандартизації. Орієнтація на сучасні потреби ринку освітніх послуг визначає переваги принципу ринкової диверсифікації. В окремих випадках система освіти рівною мірою тяжіє як

до варіативного, так і до інваріантного компоненту у відборі змісту освіти. Така система є найбільш стійкою.

Пріоритет культурно-транслюючої функції професійної освіти виражається в її гуманітарній моделі, відповідно до якої професійна освіта покликана ознайомити студента з поглядами видатних вчених в галузі гуманітарних, соціальних і природничих наук і показати загальні закони, на яких ґрунтується суспільне життя і розвиток людського роду, відбиток світу сучасної епохи. Основна мета такої інтеграції професійного навчання та загальнокультурної підготовки суб'єкта – наділення сенсом життєвих і професійних рішень студента з метою передачі підростаючому поколінню загальнолюдських духовних цінностей [3, с. 128].

Згідно з діаметрально протилежним підходом, сутність вищої освіти полягає в її дослідницькій спрямованості, в ньому навчання і дослідницька діяльність взаємодіють один з одним: навчання покликане підготувати студента до дослідження, надаючи йому інтелектуальної підготовки, а дослідження – стати способом розвитку інтелектуальної зрілості, наукового способу мислення і різних здібностей особистості. Основна мета такої інтеграції дослідницької діяльності з професійним навчанням – забезпечити суб'єкту позицію першовідкривача в професійній галузі та можливість творчості в ній [3].

Порівняльний аналіз двох моделей професійної освіти дозволяє виявити їх спільний недолік – дезінтегрованість трьох складових підготовки студента. У дослідницькій моделі поєднання дослідницької діяльності з професійною підготовкою залишає незадіяною загальнокультурну складову університетської освіти, що актуалізує проблему збереження культурної спадкоємності освіти. У гуманітарній моделі поєднання загальнокультурної і професійної підготовки залишає незадіяною дослідницьку сутність професійної освіти, що піднімає проблеми пошуку шляхів перетворення реальності, нових правил гри, які б забезпечили незалежність людини від мінливих умов зовнішнього середовища.

Аналіз сучасних досліджень з проблеми структурування змісту професійної освіти дозволяє зробити наступні висновки:

1. Стабільність системи освіти забезпечується вибором такої його структури змісту, при якому враховуються як запити сучасної епохи, так і загальнолюдські цінності, що лежать в основі збереження людства. Дотримання першої умови забезпечує системі освіти гнучкість, адаптивність в умовах постійних змін, другого – збереження якості системи освіти як виду духовної практики.

2. Стійкість розвитку системи освіти забезпечується як її відповідністю вимогам світового освітнього стандарту, що гарантує її конкурентоспроможність, успішність входження в світовий освітній простір, так і збереженням історично обумовлених національних особливостей структурування її змісту, що, з одного боку, робить її культуровідповідною, а з іншого – надає можливість її участі в діалозі культур [7; 8].

Спроба інтеграції різних проявів варіативного компоненту змісту освіти в єдину проміжну модель буде успішною тільки в разі поєднання різноякісного в систему, де зберігається функціональна спеціалізація кожного з підходів.

У наш час багато розвинутих країн світу здійснюють реформування національних систем освіти, зміст і напрям яких в більшому ступені визначає глобалізація. Перетворення освіти у важливий фактор конкурентоздатності не тільки окремих виробників, але і національних економік у цілому, вимагає від системи освіти більшої гнучкості, відкритості змінам, здатності адекватно реагувати на них [9].

Висновки і перспективи подальших розвідок. У нових умовах особливу важливість здобувають питання ефективності функціонування освітніх установ і раціональності розподілу фінансових ресурсів. Глобальні проблеми ХХІ сторіччя, стрімкий розвиток інформаційних і комунікаційних технологій, завдання підготовки виробничого персоналу для різних секторів промисловості, сільського господарства і сфери послуг, вимагають теоретико-методологічного обґрунтування нової концепції розвитку професійної освіти. Неперервна освіта, що тлумачиться як засіб оптимізації інтересів особистості, суспільства і держави в умовах зростання динаміки соціально-економічного і політичного середовища, вимагає відновлення правових, методологічних, організаційних і інституціональних форм і способів свого конструювання. Проблеми створення єдиного освітнього простору мають довгостроковий, системний, багатоаспектний характер, кореняться в економічній, політичній, соціальній, правовій й іншій сферах. Система освіти, що є соціальним інститутом, випробовує на собі вплив всіх процесів, що протікають у суспільстві й державі, так само як і сама є здатною, у випадку проведення активної освітньої політики, інтегрованої зі стратегічними інтересами країни й соціально-економічними прогресивними перетвореннями, вплинути практично на всі сторони громадського життя [2].

З метою комплексного розв'язання проблеми створення єдності освітнього простору необхідно:

1. У справі державних освітніх стандартів і програм: формування узгоджених підходів до розробки взаємодіючих і наступних основних освітніх програм й освітніх стандартів, що забезпечують неперервний характер системи освіти.

2. У галузі інформаційного, законодавчого, нормативного й управлінського забезпечення єдиного освітнього простору: забезпечення якості й оптимальної варіативності навчальної й навчально-методичної літератури, насамперед в галузі гуманітарних і соціально-економічних навчальних дисциплін (предметів, курсів).

3. Створення загальнодержавної системи атестації випускників загальноосвітньої школи з використанням єдиних методів і технологій.

4. Реалізація регіональної освітньої політики з максимально повним використанням наявної правової основи шляхом гнучкої взаємодії

Міністерства освіти, регіональних органів управління освітою, відомчих органів управління середньою, професійно-технічною і вищою професійною освітою, освоєння сучасної культури управління освітою.

Для подолання негативних явищ і тенденцій, що мають місце в економіці України, і відновлення її соціально-економічного зростання, необхідно реалізувати комплекс економічних, науково-технічних і організаційно-правових заходів, а також об'єднати на практиці об'єктивні взаємозв'язки і взаємозалежності, чітко усвідомити те, чого можна досягти тільки за умови максимального узгодження трьох компонентів державної політики – економічної, соціальної і науково-технічної. Поряд з цим завданням винятково важливе значення має удосконалювання системи професійної освіти [2].

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті передбачено розділ «Неперервність освіти – освіта впродовж всього життя». У ньому зазначено, що державна політика щодо неперервної освіти здійснюється з урахуванням світових тенденцій розвитку освіти впродовж життя, соціально-економічних, технологічних та соціокультурних змін [2].

За цих умов значно актуалізується проблема стандартизації професійної освіти, навколо якої, особливо в останні роки, точаться дискусії на міжнародних конгресах, симпозиумах і семінарах, у різних країнах мають місце творчі пошуки в галузі професійної освіти. Науково-технічні досягнення, стрімкий розвиток нових технологій і засобів виробництва зумовлюють збільшення кількості робітників, яким доведеться неодноразово змінювати свою професію. Це вимагає формування відкритих і гнучких навчальних програм професійної освіти, спрямованих на перспективу. Стає нагальною й проблема їх наукового обґрунтування з урахуванням динамічних змін на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С. Фундаментальність професійної освіти – потреба часу / Семен Гончаренко // Проф.-техн. освіта. – 2005. – №1. – С.5-6.
2. Концепція розвитку професійної освіти і навчання в Україні (2010 – 2020р.) (Проект): [електронний ресурс]. – Режим доступу 19.10.09: <http://www.mon.gov.ua/gr/obg /2009/proekt2010_2>. – Загол. з екрану. мова укр.
3. Кремень В. Г. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму : монографія / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн ; Національна академія педагогічних наук України. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 368 с.
4. Мельник С. В. Освітньо-професійні стандарти у контексті реформування системи підготовки кадрів : монографія / С. В. Мельник. – Луганськ : Віртуальна реальність, 2008. – 278 с.
5. Стратегія інноваційного розвитку України 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Авт.-упоряд. Г. О. Андрощук, І. Б. Жиляєв, В. Г. Чижевський, М. М. Шевченко. – К. : Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.

6. Воскресенская Н. М. Опыт разработки стандартов образования в зарубежных странах / Н. М. Воскресенская // *Вопр. образования.* – 2004. – № 3. – С. 143–161.
7. Олейникова О. Н. Европейское сотрудничество в области профессионального образования и обучения. Копенгагенский процесс / О. Н. Олейникова. – М. : Центр изучения проблем профессионального образования, 2004. – 70 с.
8. Опыт развитых стран по построению системы профессиональных стандартов и возможности его использования в Российской Федерации / М. М. Крощенко, М. А. Шестаков [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://trudzr.ru>. – Загол.з экрана.
9. Прянишникова О. Д. Профессиональные стандарты: краткий обзор зарубежного опыта / О. Д. Прянишникова, А. Н. Лейбович // *Промышленник России.* – 2008. – Март. – С. 37–41.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED:

1. Honcharenko S. Fundamentalnist profesiinoi osvity– potreba chasu [The Fundamental Nature of Professional Education - the Need of the Time] / Semen Honcharenko // *Prof.-tekhn. osvita.* – 2005. – № 1. – S. 5-6. (in Ukrainian)
2. Kontsepsiia rozvytku profesiinoi osvity i navchannia v Ukraini (2010 – 2020r.) Proekt): [elektronnyi resurs]. [The Concept of Development of Vocational Education and Training in Ukraine (2010 – 2020) Project]: [electronic resource] – Rezhym dostupu 19.10.09: <http://www.mon.gov.ua/gr/obg/2009/proekt2010_2>. – Zahol. z ekranu. (in Ukrainian)
3. Kremen V.H. Synerhetyka v osviti: kontekst liudynotsentryzmu : monohrafiia [Synergetics in Education: the Context of Man-centeredness : Monograph] / V.H. Kremen, V.V. Ilin ; Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy. – K. : Pedahohichna dumka, 2012. – 368 s. (in Ukrainian)
4. Melnyk S. V. Osvitno-profesiini standarty u konteksti reformuvannia systemy pidhotovky kadriv : monohrafiia [Educational and Professional Standards in the Context of the Reform of the Training System : Monograph] / S. V. Melnyk. – Luhansk : Virtualna realnist, 2008. – 278 s. (in Ukrainian)
5. Stratehiia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy 2010-2020 roky v umovakh hlobalizatsiinnykh vyklykiv [The Strategy of Innovative Development of Ukraine for 2010-2020 in Conditions of Globalization Challenges] / Avt.-uporiad. H.O. Androshchuk, I. B. Zhyliaiev, V.H. Chyzhevskiy, M. M. Shevchenko. – K.: Parlamentske vyd-vo, 2009. – 632 s. (in Ukrainian)
6. Voskresenskaja N. M. Opyt razrabotki standartov obrazovaniya v zarubezhnykh stranakh [Experience in the Development of Education Standards in Foreign Countries] / N. M. Voskresenskaia // *Vopr. obrazovaniya.* – 2004. – № 3. – S. 143–161. (in Russian)

7. Oleinikova O. N. Evropeiskoje sotrudnichestvo v oblasti professionalnogo obrazovanija i obuchenija. Kopengagenskij protsess [European Cooperation in the Field of Vocational Education and Training. The Copenhagen Process] / O. N. Oleinikova. – M.: Tsentr izučenyja problem professionalnogo obrazovanija, 2004. – 70 s. (in Russian)
8. Opyt razvitykh stran po postrojeniju systemy professionalnykh standartov i vozmožnosti ego ispol'zovanija v Rossijskoj Federatsii [The Experience of Developed Countries in Building a System of Professional Standards and the Possibility of its Use in the Russian Federation] / M. M. Kroshchenko, M. A. Shestakov [Elektronnij resurs]. – Rezhym dostupa: <http://trudzr.ru>. – Nazvanije s ekrana. (in Russian)
9. Prjanishnikova O. D. Professional'nyje standarty: kratkij obzor zarubežnogo opyta [Professional Standards: a Brief Overview of Foreign Experience] / O. D. Prjanishnikova, A. N. Lejbovich // Promyshlennik Rossii. – 2008. – Mart. – S. 37–41. (in Russian)

Аннотация. В современных условиях развития отечественной экономики, насущной задачей для системы образования должно стать – совершенствование сети учебных заведений профессионального образования, создание учебных заведений нового типа, интеграция номенклатуры профессий, создание новых стандартов профессионального образования, разработка новых учебных планов и программ, что невозможно без интеграции с международными образовательными системами статистики и стандартами. Модернизация профессионального образования является мировой тенденцией современного развития. Образовательный стандарт может стать новым типом проектирования образования, включая самопроектирование личностью своего социального и профессионального становления и развития. Способность к такому стратегическому мышлению требует существенных преобразований в содержании профессионального образования.

Ключевые слова: содержание профессионального образования, стандартизация, глобализация, непрерывное образование

Summary. In the modern conditions of the development of the national economy, the urgent task for the education system should be the improvement of the network of vocational education institutions, the creation of new types of educational institutions, the integration of the nomenclature of professions, the creation of new standards for vocational education, the development of new curricula and programs, which is impossible without integration with International educational systems of statistics and standards. Modernization of vocational education is the world trend of modern development. The educational standard can become a new type of designing education, including self-projecting by the individual of their social and professional formation and development. In the conditions of the information social formation, there is a transition from the adaptive to the advanced model of education. It sets forth the

educational ideal of the individual, ready not only and not so much to keep up with scientific and technological progress and adapt to sociocultural changes, how much to predict and correct their influence on the further spiritual enrichment and development of man. The ability for such strategic thinking requires significant changes in the content of professional education.

Key words: the content of vocational education, standardization, globalization, continuing education

Стаття надійшла до редакції 03.05.2017

Н. В. Казанішена

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ НА ЕКОЛОГІЧНІЙ СТЕЖЦІ «САТАНІВСЬКА ПЕРЛИНА»

Анотація. Стаття присвячена проблемі створення екологічних стежин на території України та їх використання в процесі екологічного виховання учнів та дорослого населення. Висвітлено історію створення, біологічні особливості дендрологічного парку «Сатанівська перлина». Охарактеризовано маршрут екологічної стежини «Сатанівська перлина», прокладеної територією дендропарку. Визначено зупинки маршруту. Для кожної зупинки наведено зміст інформації, з якою знайомлять учнів, подано орієнтовний перелік практичних завдань, спрямованих на організацію природодослідницької та природоохоронної роботи школярів.

Ключові слова: екологічна стежка, екологічне виховання, дендропарк «Сатанівська перлина».

Постановка проблеми. Екологічні негаразди сьогодення перебувають у полі зору науковців різних галузей. Пропонуються різноманітні технології та методи розв'язання тих чи інших екологічних проблем. Проте, жодні нововведення у сфері раціонального природокористування не можуть принести бажаних та стійких результатів без формування екологічної культури суспільства й особистості.

Серед різноманітня засобів, методів, технологій формування складових екологічної культури особистості та суспільства особливої уваги заслуговує створення екологічних стежин та організація їх повноцінного функціонування. Мережа екологічних стежин забезпечить можливість безпосереднього спілкування особистості із об'єктами природи та залучення до природодослідницької і природоохоронної діяльності населення різного віку.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Окремі теоретичні та практичні аспекти проблеми створення екологічних стежин відображено у наукових працях Вербицького В. В., Войтюка О. О., Дідуха Я. П.,